SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2025/26:2310

av Malin Larsson m.fl. (S)

Höjd åldersgräns för bröstcancerscreening för jämlik vård och längre liv

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att utreda en höjd åldersgräns för bröstcancerscreening, inklusive pilotprojekt och forskningsinsatser för kvinnor över 74 år, i syfte att stärka jämlikheten i vården och minska dödligheten i bröstcancer och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Bröstcancer är den vanligaste cancerformen bland kvinnor i Sverige. Cirka 65 procent av alla bröstcancerfall upptäcks i samband med screening, och tidig upptäckt är avgörande för möjligheten till framgångsrik behandling. Screening med mammografi har därför haft en avgörande betydelse för att minska dödligheten i bröstcancer sedan programmet infördes i slutet av 1970-talet.

Idag erbjuds kvinnor i Sverige regelbunden mammografiscreening mellan 40 och 74 års ålder. Därefter upphör kallelserna. Detta trots att nästan var fjärde bröstcancer-diagnos ställs hos kvinnor över 75 år, och att dödligheten i denna grupp är mer än dubbelt så hög jämfört med kvinnor i åldersgruppen 60–74 år. Tumörerna upptäcks ofta senare och är större vid diagnos, vilket kraftigt försämrar prognosen.

När screeningprogrammet infördes låg kvinnors medellivslängd runt 80 år. Idag är medellivslängden för kvinnor över 85 år, och många lever betydligt längre än så. Det innebär att en stor grupp kvinnor som löper risk att insjukna i bröstcancer i praktiken exkluderas från en av de mest effektiva förebyggande insatserna vi har.

Socialstyrelsen har i sina senaste utvärderingar av screeningprogrammet valt att inte höja åldersgränsen. Motiveringen är att det saknas tillräcklig evidens för nyttan med screening efter 74 års ålder. Men avsaknad av evidens är inte detsamma som evidens för att screening saknar effekt. Tvärtom visar dagens statistik att äldre kvinnor drabbas

hårdare av sen upptäckt. Trots detta har Socialstyrelsen inte initierat pilotstudier eller forskningsinsatser för att bättre belysa effekterna av screening i denna åldersgrupp.

Vi menar att detta är en allvarlig brist. I en tid då vi lever längre och har större möjligheter än någonsin att behandla bröstcancer framgångsrikt är det nödvändigt att utveckla vården och anpassa den till dagens livsvillkor. Förebyggande vård är inte bara en investering i människors hälsa och livskvalitet, utan också en samhällsekonomisk vinst genom minskade kostnader för avancerad vård i sena skeden av sjukdomen.

Vården ska vara jämlik och tillgänglig för alla, oavsett bakgrund eller ålder. Vi ska fortsätta att utveckla välfärden, och det innebär också att våga pröva och forska på nya lösningar när gamla riktlinjer inte längre svarar mot verkligheten.

Därför föreslår vi att riksdagen ska verka för att utreda en höjning av åldersgränsen för bröstcancerscreening, samt att pilotprojekt och forskningsinsatser med kvinnor över 74 år initieras för att skapa den evidens som idag saknas.

Malin Larsson (S)

Anna-Belle Strömberg (S) *Peter Hedberg (S)*

Peder Björk (S)